

אלו הדברים שנשאה מעל קיברה של אמא, זהבה שילון-חברתה לעבודת ההתנדבות
המסורה בוי"צו למען העולים מחבר העמים.
הספד זה מסמל את חייה של אמא.

נר חמישי של חנוכה

05.12.2010

יום ראשון כ' ח' כסלו תשע"א

דברים לזכרך

בבה היקרה שלנו,

איך הלכה גיבורה!

גיבורה? כן!

את בבושקה, מסמלת את גבורת החיים, חיים שנגדעו בטרם עת, כאשר בהיותך נערה
צעירה ויפה, הנאצים יימח שמם גדעו אותך מהבית החם ומהמשפחה האוהבת בה גדלת.

עצם הישרדותך לאחר השואה הנוראית שפקדה את העם היהודי, אותך ואת בני משפחתך -
מצביע על גבורה.

גבורתך קיבלה ביטוי בדרך בה בחרת לחיות את חיך המלאים במאור פנים ואהבת האדם.
הגבורה שלך הייתה בהשתקת הזעקה שגזרת על עצמך. איזה כוחות נפש נדרשים לשתיקה
כזו!?

בנחישות דבקת בשתיקה ולא דיברת או סיפרת על שעבר עלייך. גם אותי לא היית מוכנה
לשתף למרות הפצרותי באשר לחשיבות הדבר.

עם הגיעך ארצה לאחר המלחמה הנוראית ההיא, פתחת פרק חדש בחיך. מגובשת
בהחלטות לפתוח בחיים חדשים, דבקת גם בהחלטה שלא לדבר ולא לספר על שעברת
בשואה.

בויצו ירושלים הוכשרת כמטפלת מוסמכת לתינוקות, בהם טיפלת במסירות.
החלטת להקים בית חדש "ועם צבר", וגם ביצעת זאת כשלימים נישאת ליעקב, יליד הארץ,
בן למשפחה ברוכת ילדים וכישרונות, והולדתם שתי בנות - את מירה ואורלי.
לימים קיבלת את המתנה הגדולה בחיך - זוג נכדים, מיכל ויואב, שהעניקו לך את התואר
הנכסף "סבתא". זכית לברך את חגית, בחירת ליבו של יואב ביום נישואיהם, ואף אחזת
בידייך את הנין אביתר.

אוי, כמה אהבת אותם בכול נפשך ומאודך, הם היו בבת עינייך ומקור גאוותך, והם אהבו
אותך.

בבה, כמה קשה לדבר עלייך בלשון עבר ...

מסירותך ונאמנותך לבנותיך, ליעקב ובהמשך לנכדייך, הייתה ללא גבולות. ביתכם היה בית
פתוח, ואת הקדשת את חיך באהבה טוטאלית לבני ביתך, לחברים, אך יותר מכול ליעקב.

בנוסף לשעון גריניץ' שעל פיו מתנהל העולם, לך היה את "שעון יעקב". בשעות הייעודיות
הייתה מציצת קוקיית השעון: "שעת הארוחה הגיעה", ועל השולחן עם מפה פרושה הייתה
מוגשת ארוחת מלכים, המורכבת ממנה ראשונה, מנה עיקרית, ולצידה תוספת של תפוחי
אדמה, ולקינוח קומפוט !!

גודל המטבח ותנאיו אף פעם לא היו מכשול לאיכות הארוחה שהכנת. ערכה מתקפלת ומצומצמת שימשה אותך כמטבח, כדי להכין את הארוחה הנדרשת על-פי שעון יעקב בכול נקודה על פני כדור הארץ, כשנלווית למסעותיו עם הפילהרמונית.

טעם הגפילטע-פיש שלך שהוגש על שולחנות רבים של חברייך ימשיך ללוות אותנו מדי ראש השנה וערב פסח. גם מוצאי השבתות בביתך יזכרו בגעגועים ויחסרו לחברייך - כמה עצוב.

ההיכרות שלנו החלה באקראי, בסוף שנות השמונים (1989). התקשרתי אלייך כדי לשכור את שירותייך כמתורגמנית מעברית לרוסית לאירוע הדלקת נר ראשון של חנוכה!! לעולים חדשים שהגיעו מחבר העמים ארצה בגל העלייה הגדול. הייתה זו שיחה אחת שזיכתה אותי בחברות, בקשר, במסירות ובנאמנות מצידך שקשה לתארם. יגאל היטיב להגדיר את חברותנו כשהצמיד לנו את השם "דון קישוט וסנשו פאנצ'ו". חברותנו התקבלה באהבה ע"י בנותייך, מירה ואורלי, שהגדילו לעשות וקלטו אותי כ"אחות" הבוגרת שלהן.

הייתה זו חברות בלתי מובנת אצל הרבה מנשות ויצו, כאשר במשך כ- 10 שנים רצופות פעלנו זו לצד זו ללא לאות למען העולים החדשים.

גם משתש כוחך לא נטשת אותי, הגעת מדי יום שלישי למשרד, ישבת לצידי, תמכת בי, באהבה וללא תנאים. אהבתי את האדם שבך, את חוכמתך הרבה, את הדרך המיוחדת בה ראית בעיניים פקוחות את טיבו של האדם. הרבה זיכרונות וחוויות משותפות היו לנו, שעות רבות של שיחות נפש, מהן למדתי את אחד הדברים החשובים שתמיד נהגת לומר: "לא הדיבורים חשובים – המעשים מנצחים"!!

בבושקה, במהלך השנתיים האחרונות שקעת בעולמך, אך גם בדעיכתך היית גיבורה. מעולם לא התלוננת, ושוב קיבלת את חייך בשתיקה. מצמוץ עיניים או אחיזת ידיים הביעו יותר מאלף מילים את אהבתך לסובבים אותך.

לסיום, אני חייבת לציין ולשתף את בנותייך, מירה ואורלי, שדווקא מהן חסכת לפעמים במילים חשובות כול כך. הפעם אני ממרה את פירך, ואספר להן עד כמה גאה היית בהן תמיד על מסירותן ואהבתן אותך, כאבת את כאבן ושמחת בשמחתן.

זכית לבנות נפלאות, שאהבו והעריצו אותך כול חייך, ובשעת מבחן המציאות, טיפלו בך, דאגו לך וסעדו אותך במסירות ונאמנות עם המון אהבה, ושמרו על כבודך כאדם עד לרגעיך האחרונים, כשזכית לסוג של מיתת נשיקה, בשנתך במיטתך בבית שבו חיית רוב שנותייך.

גם את דרכך האחרונה מכבדות בנותייך על פי בקשתך. ביקשת "ללכת" ללא ליווי אוהבייך הרבים, כי אם בדרך הורייך, השם יקום דמם. עם זאת, זכית ב"קדיש" מפי נכדך האהוב, שיגיד את ה"קדיש" עלייך ולא ישכח את זכר הורייך שלא זכו לכך.

לכי לשלום, אהובתנו היקרה, ונוחי בשלום על משכבך לעולמי עולמים.

חברתך האוהבת,
זהבה שילון

בבה מנזה- לברטוב ז"ל

תמונות מהבת מירה מנזה לאחר מות אמה

באמצע אמא בבה, מימין אחותי אורלי ומשמאל אני (מירה).....

הוריה של אימי שנספו בשואה

מימין אמא כשהגיעה לארץ כניצולת שואה (יחידה ממשפחה) בשנת 1947

סבתא בבה בקניות עם הנכד יואב.

תמונות קבוצתיות עם בבה מתוך אלבום תמונותיה של דורה גודיס

שנת 59/60. בבר-המצווה של הבן של לולה אינגברג.
עומדים מימין: אשתו של אברשה הינוך. אשתו של יורק נדולנה. יוסי גולדמן. **בבה לברטוב**. לייב אוליצקי (הסופר והמשורר). יורק נדולנה (מאלף הכלבים בישראל).
יושבים: אברשה הינוך. לולה אינגברג. דורה גודיס.

חתונת יהודית וברונו, תל אביב 27.7.1975
עומדים מימין: ריבה גרינבלט. שיקה גולדשטיין. לולה אינגבר (פרידמן). מניה גולדשטיין (קו'ק). החתן והכלה - ברונו ויהודית, הבת של לולה. לייבל אינגברג. אשקה גרינבלט. ארק'ה שטיין.
יושבים: גיזה קופלברג. פנחס קופלברג. דורה גודיס. אשתו של מכס מריל שהגיע ארצה באלטלנה. ציפורה שטיין. **בבה לברטוב**. משה גודיס.

